

Fylkesmannen i Vestland

TILSYNSRAPPORT

Gjennomføring av nasjonale prøver

Tidlegare Radøy kommune

Innhold

Samandrag	3
1. Innleiing	4
2. Om tilsynet med Radøy kommune	4
3. Om gjennomføringa av tilsynet	4
3.1 Tema for tilsynet - gjennomføring av nasjonale prøver	4
4. Påmelding og gjennomføring av nasjonale prøver	5
4.1 Rettslege krav	5
4.2 Fylkesmannen sine undersøkingar	7
4.3 Fylkesmannens vurderingar	7
5 Fylkesmannen sin konklusjon	9
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	10

Samandrag

Tema og formål

Tilsynet gjeld tidlegare Radøy kommune si gjennomføring av nasjonale prøver hausten 2019, jf. forskrift til opplæringslova § 2-4. Tema for tilsynet er:

Skulen si påmelding av elevane til prøvene

- Gjennomføring av prøvene
- Fritakspraksis
- Skulen sin forvaltningskompetanse i avgjerder som gjeld fritak frå nasjonale prøver

Føremålet med tilsynet er å kontrollere om skulane gjennomfører nasjonale prøver i samsvar med forskrift til opplæringslova § 2-4.

Regelbrot

Tilsynet har ikkje avdekka regelbrot.

Gjennomføring

Tilsynet er gjennomført som eit skriftleg tilsyn. Fylkesmannen fekk skriftleg dokumentasjon 20. januar 2020. Fylkesmannen har på bakgrunn av denne dokumentasjonen vurdert om kommunen oppfyller lovkrava knytt til tema for tilsynet.

Aktivitatar i tilsynet:

11. desember 2019 Opning av skriftleg tilsyn der vi bad om innsending av dokumentasjon.
22. januar 2020 Frist for innsending av dokumentasjon.
25. februar 2020 Tilsynsrapport.

Status på rapporten og vegen vidare

Vi har ikkje funne regelbrot og tilsynet vert dermed avslutta med denne tilsynsrapporten.

1. Innleiing

Vi fører tilsyn med offentlege skular, jf. opplæringslova § 14-1 første ledd, jf. kommunelova kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skulane oppfyller opplæringslova med forskrifter.

Dersom kommunen ikkje følgjer regelverket, kan vi påleggje retting.

Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at krava i opplæringslova blir gjennomførte, jf. opplæringslova § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skulen rettar opp brot på regelverket.

Våre tilsyn er offentleg myndigheitsutøving, noko som inneber at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglane i forvaltningsretten og offentleglova. I tilsynet behandlar vi personopplysningar. Les meir om vår behandling av personopplysningar på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/)

Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at krava i opplæringslova blir etterlevde, jf. opplæringslova § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

2. Om tilsynet med Radøy kommune

Kommunen og skulane er valde ut med utgangspunkt i risikovurderingar knytt til temaet. Det er nytta data frå det prøveadministrative systemet (PAS) og Grunnskulens informasjonssystem (GSI). Radøy har høvesvis mange registreringar av fritak i PAS.

3. Om gjennomføringa av tilsynet

Fylkesmannen opna tilsyn med kommunen i brev frå 11. desember 2019. De vart pålagt å levere dokumentasjon til oss med heimel i kommunelova § 60c. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet. Fylkesmannens vurderingar og konklusjonar er baserte på skriftleg dokumentasjon.

3.1 Tema for tilsynet - gjennomføring av nasjonale prøver

Tilsynet gjeld Radøy kommune si gjennomføring av nasjonale prøver hausten 2019, jf. forskrift til opplæringslova § 2-4. Formålet med tilsynet er å kontrollere om skulane gjennomfører nasjonale prøver i samsvar med forskrift til opplæringslova.

Tema for tilsynet er:

- Skulen si påmelding av elevane til prøvene
- Gjennomføring av prøvene
- Fritakspraksis
- Skulen sin forvaltningskompetanse i avgjerder som gjeld fritak frå nasjonale prøver

Følgjande av kommunen sine skular er omfatta av tilsynet:

- *Austbygd skule – 5. trinn*
- *Hordabø skule – 5. trinn*
- *Manger skule – 5. trinn*

- *Sæbø skule – 5. trinn*

Fylkesmannen har lagt følgjande dokumentasjon til grunn i tilsynet:

- *Vedtak om fritak – knytt til registrering av fritak i PAS*
 - *Alle enkeltvedtaka om fritak for kvar av skulane*
 - *Tilhøyrande underliggjande enkeltvedtak etter opplæringslova kap. 5 § 5.1 eller kap. 2 § 2-8*
- *Informasjon om skulane melder opp alle elevane på det aktuelle trinnet – jf. innrapporterte tal i GSI pr. 1. oktober*
- *Informasjon om skulane har gjort vedtak om fritak, men der føresette likevel ynskte at eleven skulle delta*
- *Informasjon om skulane har registrerte tal under rubrikken «manglende besvarelse» i PAS - kva er evt. grunnen til dette*
- *Informasjon om korleis skuleeigar sørgjer for ein fagleg gjennomgang av resultatata, og at skulane følgjer opp og brukar resultatata på elev- og skulenivå*
- *Om kommunen har utarbeidd ein plan/ein rutine for gjennomføring av nasjonale prøver*

Vi har ikkje sett på korleis de oppfyller andre krav i regelverket.

I denne rapporten presenterer vi våre førebelse vurderingar og konklusjonar.

4. Påmelding og gjennomføring av nasjonale prøver

4.1 Rettslege krav

Rapportering og evaluering av opplæringsverksemda er regulert av forskrift til opplæringslova kapittel 2. § 2-4 og omtaler spesifikt prøver, utvalsprøver og andre undersøkingar. Reglane i forskrifta er gitt med heimel i opplæringslova (oppl.) § 14-4.

Formålet med dei nasjonale prøvene er å vurdere i kva grad skulen lukkast med å utvikle elevane sine grunnleggjande ferdigheiter i lesing, rekning og i deler av faget engelsk. Informasjonen frå prøvene skal brukast som grunnlag for kvalitetsutvikling på skular, hos skuleeigarar og på regionalt og nasjonalt nivå. Slik inngår dei nasjonale prøvene som ein del av kvalitetsvurderingssystemet. I tillegg skal prøveresultatata bidra til å styrkje skulen og lærarane sitt arbeid med undervegsvurdering.

Målsetjinga til lovgivaren er at flest mogleg elevar skal delta i nasjonale prøver. Dette går fram av ordlyden i forskrifta § 2-4, i forarbeida og i formålsvurderingane.

Påmelding av elevar

Det går fram av forskrift til oppl. § 2-4 første ledd at elevar skal delta i prøver, utvalsprøver og andre undersøkingar fastsette av departementet. Dei nasjonale prøvene er ei av desse. Det er skuleeigaren som skal syte for at prøvene blir gjennomførte.

Skulen har både ei plikt til å gjennomføre dei nasjonale prøvene og ei plikt til å syte for at elevane deltek. Denne plikta inneber at skulen gir informasjon til elevar/føresette om

prøvene, melder opp alle elevane i prøveadministrasjonssystemet (PAS), handhevar ein lovleg fritakspraksis og legg til rette for at fråverande kan ta prøva seinare.

For å gi gyldig og påliteleg informasjon må skulen føre riktige registreringar i PAS innan oppgitte fristar. Registreringane i PAS knyter seg til deltakinga («påmeld», «friteken», «ikkje delteke») og til resultatata. Plikta til å føre registreringane i PAS går fram av Utdanningsdirektoratet sine retningslinjer for gjennomføring av nasjonale prøver, jf. forskrift til oppl. § 2-4 siste ledd. Skulen skal ha registrert riktig tal som «påmeld», «friteken» eller «ikkje delteke».

Som eit ledd i plikta til å gjennomføre nasjonale prøver, må skulen syte for at alle elevane på det aktuelle trinnet blir melde opp i PAS. Å la vere å melde opp elevar, fører til at ein ikkje får reelle tal over fritak frå nasjonale prøver, resultatata av nasjonale prøver blir upålitelege, og det blir vanskeleg å kontrollere om fritaka var lovlege.

Vidare blir det ikkje klart kor mange elevar som skulle vore i kategorien «ikkje delteke». Dette fører til uvisse knytt til resultatata. Plikta til å melde opp riktig tal på elevar er derfor viktig for å følgje opp målsetjinga om at alle elevar skal delta i nasjonale prøver.

Vilkår for fritak

Elevane på dei aktuelle trinna har både rett og plikt til å delta i nasjonale prøver. Dersom ein elev får innvilga fritak, inneber det at eleven ikkje lenger har ei plikt til å delta. Eleven har likevel framleis rett til å delta, dersom eleven eller føresette ønskjer det, jf. forskrifta § 2-4 andre ledd. Skulen skal rettleie eleven og dei føresette om retten til å delta på prøva sjølv om det er gjort vedtak om fritak, jf. forvaltningslova § 11.

Regelverket opnar for at skulen i visse tilfelle kan gi elevar fritak frå plikta til å delta i prøva, jf. forskrifta § 2-4 andre ledd. For at ein skal oppnå formålet med nasjonale prøver, er det likevel viktig at skulen ikkje fritek fleire elevar frå deltakingsplikta enn det forskrifta § 2-4 andre ledd gir høve til. Det er derfor gitt ein særregel om at sjølv om skulen gir eleven fritak, kan eleven eller føresette likevel bestemme at eleven skal delta.

To vilkår må vere oppfylte for at skulen skal ha høve til å gi fritak frå plikta til å ta nasjonale prøver:

1. Eleven får spesialundervisning, jf. oppl. kapittel 5, eller særskild språkopplæring, jf. oppl. §§ 2-8 eller 3-12.
2. Og det er klart at prøvene ikkje vil ha mykje å seie for opplæringa til eleven.

Det første vilkåret inneber at den eleven som etter ei vurdering blir friteken frå nasjonale prøver, må ha vedtak om spesialundervisning eller særskild språkopplæring. Det er likevel ikkje slik at elevar som har spesialundervisning eller særskild språkopplæring, automatisk skal få fritak. Det er derfor også eit vilkår at det skal gjerast ei vurdering av kva dei nasjonale prøvene har å seie for opplæringa til den aktuelle eleven. For at eleven skal kunne fritakast, må det vere klart at prøvene ikkje har mykje å seie for opplæringa. Dette må vurderast for kvar enkelt prøve.

Ved vurdering av om prøva «ikkje vil ha mykje å seie for opplæringa til eleven», er det avgjerande om prøva er eigna til å seie noko om eleven sine ferdigheiter, slik at resultatane kan brukast som utgangspunkt for at eleven oppnår auka ferdigheit i faget. Nasjonale prøver må ein sjå på som ein del av undervegsvurderinga for eleven, jf. forskrifta § 3-11. Vurderinga skal gi eleven tilbakemelding og rettleiing for å bidra til at eleven aukar kompetansen sin. Vurdering er ein rett for eleven, jf. forskrifta § 3-1. Den fordel eleven har av prøvene er med på å grunngi at nasjonale prøver er obligatoriske.

For nokre elevar vil ikkje prøvene vere eigna til å gi informasjon om eleven sine grunnleggjande ferdigheiter. Dette kan vere aktuelt dersom enkeltvedtaket om spesialundervisning for eleven inneheld avvik frå læreplanane i LK06. Omsynet til eleven tilseier at han/ho kan fritakast dersom dei nasjonale prøvene, etter ei konkret vurdering, ikkje har mykje å seie for vurderinga av kompetansen og tilpassinga av opplæringa til eleven.

Når dei to vilkåra er oppfylte, er det opp til skulen sitt skjønn å vurdere om skulen ønskjer å frita eleven eller ikkje.

4.2 Fylkesmannen sine undersøkingar

Fylkesmannen sette frist for innlevering av dokumentasjon til 22. januar. Dokumentasjon frå Radøy kommune vart motteken her den 20. januar.

4.3 Fylkesmannens vurderingar

Melder skolen opp alle elevane på det aktuelle trinnet i PAS?

Innsend dokumentasjon og datagrunnlag henta frå GSI og PAS viser at Austbygd skule, Hordabø skule, Manger skule og Sæbø skule i 2019 melde opp alle elevane på 5. trinn. Tala samsvarar med registrerte tal elevar i GSI pr. 1.10.19

Fylkesmannen vurderer lovkravet som oppfylt.

Registrerer skulen rett tal elevar som er fritakne i PAS?

Alle skulane har rette tal elevar med fritak i PAS ut frå innsendt dokumentasjon.

Fritek skulen berre elevar som har vedtak om spesialundervisning eller særskild språkopplæring

Ved Austbygd skule er det registrert fritak i PAS på prøvene i lesing og engelsk på 5. trinn. Ut frå innsend dokumentasjon er alle vedtaka om fritak dokumentert med enkeltvedtak og har underleggjande dokumentasjon på vedtak om spesialundervisning eller særskild norskopplæring. Vedtak om fritak er gjort ut frå samråd med heimen og vurdering av at prøvene er lite tenleg for eleven

Ved Hordabø skule er det registrert fritak i PAS på prøvene i lesing, engelsk og rekning. Ut frå innsend dokumentasjon er alle vedtak om fritak dokumentert med enkeltvedtak og har underleggjande dokumentasjon på vedtak om spesialundervisning eller særskild norskopplæring. Vedtak om fritak er gjort ut frå samråd med heimen og vurdering av at prøvene er lite tenleg for eleven

Ved Manger skule har ein registrert fritak i PAS på prøvene i lesing , rekning og engelsk. Ut frå innsend dokumentasjon er alle vedtak om fritak dokumentert med enkelt vedtak og har underliggjande dokumentasjon på vedtak om spesialundervisning eller særskild norskopplæring. Vedtak om fritak er gjort ut frå samråd med heimen og vurdering av at prøvene er lite tenleg for eleven.

Ved Sæbø skule har ein registrert fritak i PAS på prøvene i lesing , rekning og engelsk. Ut frå innsend dokumentasjon er alle vedtak om fritak dokumentert med enkelt vedtak og har underliggjande dokumentasjon på vedtak om spesialundervisning eller særskild norskopplæring. Vedtak om fritak er gjort ut frå samråd med heimen og vurdering av at prøvene er lite tenleg for eleven.

Alle vedtak om fritak er gjort i samsvar med forskrift til opplæringslova § 2-4 andre og siste ledd. Det er elevar med spesialundervisning eller elevar med særskilt språkopplæring som er fritekne.

Lovkravet er oppfylt.

Gjer skulen ei vurdering om kor vidt prøvene vil ha mykje å seie for opplæringa til eleven?

Kravet om å vurdere om kor vidt prøvene vil ha mykje å seie for opplæringa til eleven gjeld for kvar enkelt prøve. Det er i vedtaka gjort ei vurdering om prøvene gir informasjon som kan ha nytte for opplæringa til eleven. Det er lagt ved eit skjema som syner korleis skulen hentar inn denne førehandsgodkjenninga frå føresette.

Lovkravet er oppfylt.

Fritek skulen berre elevar der det er klart at prøvene ikkje vil ha mykje å seie for opplæringa?

Det er i vedtaka gjort ei vurdering av kor vidt prøvene vil ha mykje å seie for opplæringa til eleven. *Lovkravet er oppfylt.*

Er avgjerslene til skulen om fritak gjort skriftleg?

Alle innsende vedtak er gjort skriftleg med utgangspunkt i ein felles kommunale mal. *Kravet er oppfylt.*

Går det klart fram av vedtaket kva prøve eller kva prøver avgjersla om fritak gjeld?

I vedtaka går det klart fram kva prøve vedtaket gjeld. *Kravet er oppfylt.*

Inneheld enkeltvedtak om fritak initiert av skulen ei grunngjeving kor det vert vist til a) heimel for vedtaket b) tilhøve som er lagt til grunn c) avgjerande omsyn ved utøving av forvaltningsmessig skjønn?

I meldinga om vedtaka går det fram kva lovheimel som er nytta, kva tilhøve som er lagt til grunn og kva skjønn skulen har lagt vekt på.

Kravet er oppfylt.

Inneheld enkeltvedtak (eller melding om vedtaket) om avslag på fritak informasjon om a) klagerett b) klagefrist c) klageorgan d) framgangsmåte ved klage?

I alle vedtaka er det eige punkt som inneheld informasjon om klagerett, klagefrist, klageorgan, framgangsmåte og annan opplysende informasjon. *Kravet er oppfylt.*

Inneheld enkeltvedtak informasjon om retten etter fvl. §18, jf. 19 til å sjå dokument i saka?

I vedtaka går det klart fram kva rett føresette har til å sjå dokument i saka og rett til å krevje rettleiing. *Kravet er oppfylt.*

Informerer skulen eleven eller føresette om føresette og eleven sin rett til å bestemme at eleven skal ta prøvene sjølv om det er gitt fritak?

I vedtaka går det fram som eige punkt, at føresette har rett til å krevje at eleven kan delta på prøvene om det er ynskjeleg. *Kravet er oppfylt.*

Registrerer skulen rett tal elevar som ikkje har delteke i PAS?

Alle skulane opplyser at dei ikkje har elevar med «ikkje delteke» i PAS. *Kravet er oppfylt.*

Registrerer skulen resultatata for alle elevar som ikkje er fritekne eller fråverande?

Resultata til alle elevar som har gjennomført, er registrert gjennom rapportar generert i PAS. *Kravet er oppfylt.*

5 Fylkesmannen sin konklusjon

- Skulane har registrert rett tal elevar som er fritekne i PAS.
- Skulane fritek berre elevar som har vedtak om spesialundervisning eller særskilt språkopplæring.
- Skulane gjer alltid ei vurdering av om kor vidt prøvene vil ha mykje å seie for opplæringa til eleven
- Skulane fritek berre elevar der det er klart at prøvene ikkje vil ha mykje å seie for opplæringa.

Tilsynet avdekkjer ingen regelbrot.

De har rett til innsyn i saksdokumenta, jf. forvaltningslova § 18.

25. februar 2020

Karstein Fardal

Tilsynsførar

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Vedlegg:

- Til skuleleiramøte111219 - Kvalitetsarbeid Skule Alver
- Rektormøte 18.9.19
- Rektormøte 18.09.19. litt om oppfølging KR og NP
- Tilsyn nasjonale prøvar - Hordabø skule
- Tilsyn nasjonale prøvar- Austebygd skule
- lesing 5 kl
- vedtak om spes u
- Dokumentasjon og informasjon frå Manger skule
- Einskildvedtak om fritak frå nasjonale prøvar 19
- Førehandsvarsel om særskild språkopplæring etter opplæringslova § 2-8
- Vedtak om spesialundervisning skuleåret 2019-20
- Vedtak om spesialundervisning skuleåret 2019-20
- Vedtak om spesialundervisning skuleåret 2019-20
- Vedtak om særskild språkopplæring for minoritetsspråklege elevar 19
- Einskildvedtak om fritak frå nasjonale prøvar 19
- samla dokumentasjon
- Vedlegg - Tilsyn nasjonale prøvar - Sæbø skule
- vedtak om fritak frå å delta på nasjonale prøvar 2019 lrb
- rekning 5 kl
- info om nasjonale prøvar til foreldra
- engelsk 5 kl
- Referat frå rektormøte Alver 18.09.19
- Samtykke til vedtak om særskild språkopplæring 19